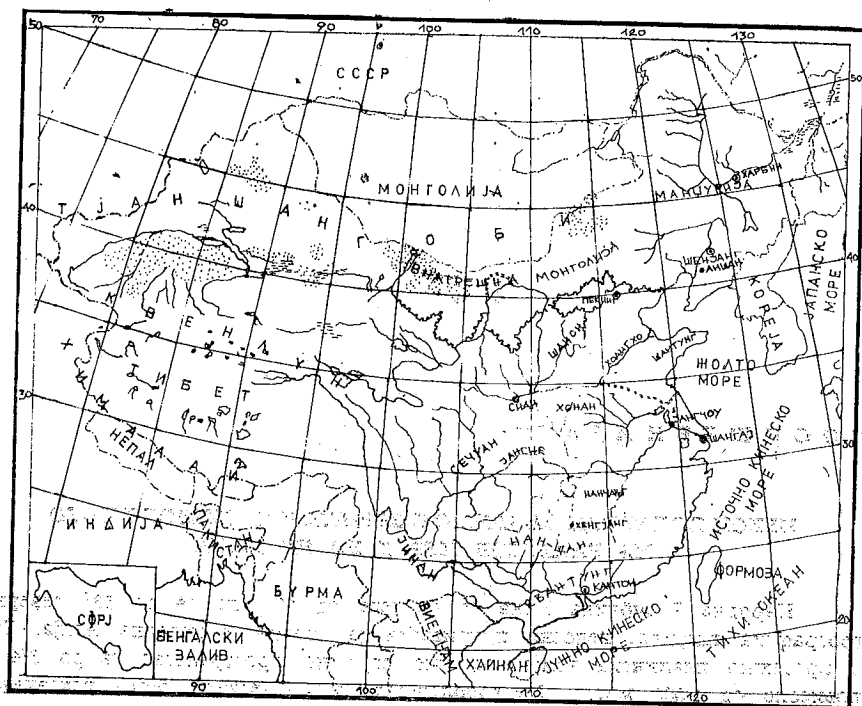

НЕКОИ ПОДАТОЦИ ЗА ПОШУМУВАЊАТА И ПРОИЗВОДСТВОТО НА БАМБУСОВ МЕБЕЛ ВО НР КИНА

Народна Република Кина се протега од 19°, па сè до 53° северна географска ширина, целосно покривајќи ја средна и источна Азија. Таа е претежно планинска земја, од чие огромно пространство скоро 3/4 е повисоко од 1.000 метри. Местоположбата и ригичестиот терен условуваат голема шареновидност на растителниот и животинскиот свет, што е карактеристично за климатските услови на овој дел од Азија. Интересен е податокот дека во нецелосната карта на флората на Кина се забележани 2.800 дрвни видови и околу 300 вариетети на бамбус, кој во ова подрачје е од витално значење и е на ранг на дрво. Човек би рекол дека овој дел од Азија почнувајќи од суптропскиот дел на Кина, па сè до континенталниот северн дел кој навлегува во Сибир е пространство кое ги има сите услови да е густо обраснато со шуми.

Но, феноменот на Кина, особено на северниот дел, е во нерамномерноста на врнежите низ целата година, односно големите сушни периоди условени од зимските монсуни и изобилните летни врнежи условени од летните монсуни. Ситуацијата е влошена со тоа што во централна и северна Кина скоро и нема шуми. Според преданието, кинеските предци-земјоделци ги копачеле шумите, а номадите ги гореле, и така го создале „источниот грев“, кој дури во најново време се настојува да се поправи. Делот од југоисточна Кина, кој е изложен на жешка и влажна клима, а посебно оној каде што дуваат монсуните, е обраснат со бамбус, кој е застапен во многу вариетети и покрива голем дел од земјата.

На Секинескиот национален конгрес одржан во декември во 1981 година е донесена резолуција со која секој работно и телесно способен Кинез, постар од 11 години, се повикува да насади и одгледа по 5 дрвни садници годишно. За да се нагласи важноста на акцијата, некои водечки личности од КП на Кина, пролетта излегоа на пошумување заедно со масите. Ваквата конгресна резолуција го потврдува фактот дека Кина

Карта на НР Кина

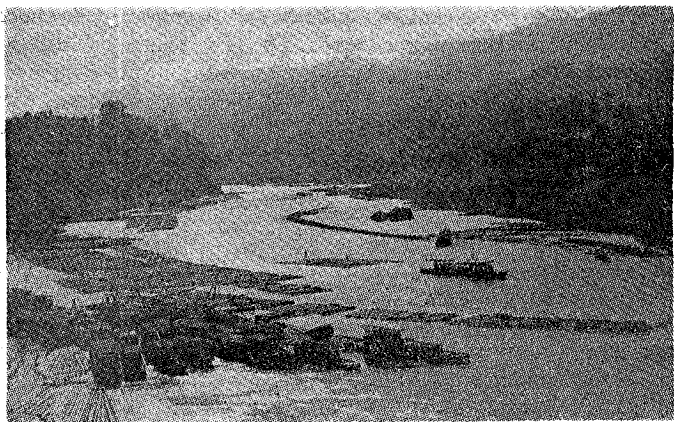
со своите шумски богатства се вбројува некаде меѓу 120 и 160 земји во светот. Недостигот на дрво и шуми донекаде се надоместува со големите пространства под бамбус. Околу 1/5 од светското производство на бамбус отпаѓа на Кина, каде што вкупно 2.000.000 хектари се под оваа култура.

Во Кина под шуми се 122.000.000 хектари, што претставува 12,7% од нејзината површина. На оваа површина се проценети околу 9.500.000.000 м³ стоечка дрвна маса, од која помалку од 1/3 е дрво способно за сеча. Од горе наведената површина поголем дел отпаѓа на млади шуми, подигнати со масовни пошумувања, кои биле спроведувани по револуцијата. Така, уште во 1949 година со едногодишни садници биле озеленети и пошумени 28.000.000 хектари. Во Ксиаксион, северозападен Шанси, од 1952 година се изведуваат годишни пошумувања. Во оваа покраина се смета дека има 25.000.000 стебла, што е за 7,5 пати повеќе од 1949 година, а околу 25 проценти од површината е пошумена. Денес во овие шуми годишно созрева за сеча 180.000 м³ дрвна маса, која е наменета за граѓа и за земјоделски потреби.

Од 1958 година е почнато и пошумување на голите планински региони со авиони. Досега вака се пошумени 500 планински региони во Кина, со вкупно 12.000.000 хектари. Според некои проучувања, од оваа површина 2.670.000 хектари се под дрвна маса, способна за сеча, што, секако, го оправдува вложениот труд.

Во одгледувањето на бамбусот, исто така, се постигнати забележителни резултати. Покрај освојувањето нови површини во постојните ареали, кинеските научни институции во почетокот на педесеттите години

култивирале вариетети од бамбус добиени со вкрстување на постојните јужни видови. Од бројните вариетети, најчест е *Phyllostachys Pubescens*, кој за 3 месеци пораснува до 20 метри во висина, а созрева за сеча во период од 4 до 6 години. Приносот по хектар често постигнува до 30 тони годишно, па, веројатно, поради овие карактеристики кинескиот народ го нарекува „Мао бамбус“. Денес бамбусот се сретнува до 40° северна географска ширина. Новоосвоените површини се во провинцијата Лијонинг, а во околината на Пекинг се сретнуваат дури 20 вариетети.

Сл. 1. Сплаварење на трупци и бамбус по реката Кингшуи (според месечното списание *La Chine* бр. 8 од 1982 год.)

Покрај големите напори и позитивните резултатите кои ги бележи шумарството на Кина, не може, а да не се спомнат некои негативни појави. Революционерните појави во стопанството на Кина по ослободувањето (1948 година) оставија силни траги. Забележителна е нееднаква дисперзија на пошумените подрачја низ земјата. Во периодот од 1958 година, политиката со која се форсираа мали деарници и челични валалници доведе до масовно сечење и употреба на дрвото за гориво. Неконтролираното сечење на подигнатите шуми и на претходно пошумените површини, поддржано од „културната револуција“, доведе до оголување на огромни пространства. На пример, од записи се сознава дека до површината на лесната висорамнина во северниот средишен дел од земјата 53 проценти биле под шуми, што апсолутно е 32.000.000 хектари. Во периодот пред и по ослободувањето овие површини биле оголени, па површините под шуми се сведени на 2.000.000 хектари, или само 3 проценти.

Последиците од масовните сечи се големата песочна и водена ерозија, која негативно се одразува и врз другите гранки од стопанството. Студиите кои се работени во Сиан провинцијата — западен Хонан, покажаа дека реката Хоангхо (жолта река), протекувајќи низ овие лесни предели извлекува кон долиниот тек околу 1.600.000.000 тони тиња годишно. Хранливите материи кои ги носи Хоангхо се доволни за едногодишно земјоделско производство. Реката Јангце годишно извлекува околу 500.000.000 тони тиња во Источно-кинеското Море. На речната ерозија е изложено вкупно околу 20 проценти од земјиштето, или 360.000 км²,

од кои се цени дека се излива 2.400.000.000 тони тива во езерата, Жолтото и Источно-кинеското Море. Во областите каде што климата дозволува, како пионерски вид се јавуваат бамбусовите насади, кои развиваат силен коренов систем. Во некои предели, како провинцијата Сечуан, со пошумување се намалени пороите за 1/3, се испира 80 проценти помалку од земјиштето, а врнежите се зголемени за 20 проценти.

Пустинските и песочните површини во Кина се прошируваат. Во северозападниот дел од земјата се протега степско-пустинската област Гоби со 127.000.000 хектари, што е повеќе од површината под шуми во Кина. Поради лошата политика, оваа површина од ослободувањето до денес се зголемила за 6.000.000 хектари кон југ, па силните песокливи ветрови дуваат сè до Пекинг. Песочната ерозија е во експанзија и во пределот на границата кон Бурма и на островот Хаинан. Во Јангчоу покраината — западен Шантунг, од 1975 година е создаден заштитен појас и се зголемени површините под шуми за 14,7 проценти. Во централен Хенан успешно се стабилизирани 18.300 хектари песочна површина со заштитни појаси и шуми.

Од ваквата слика за состојбата на шумарството во НР Кина може да се заклучи дека озеленувањето и пошумувањето се во почетна фаза. Во последната акција, пролетта 1982 година, се пошумени 2.330.000 хектари со 110.000.000 садници. Ова е само еден чекор поблиску до долгорочната цел, до крајот на овој век 20 проценти од површината на Кина да биде под шума. Главните проблеми кои се јавуваат се недоволниот саден материјал и подигањето и одгледувањето на засадените површини. Специјални научно-истражувачки организации денес работат на подигање и заштита на шумските култури и одржуваат голем број расадници и ботанички градини во Кина. Забележителни резултати имаат постигнато Шумарскиот институт на Универзитетот Зхонгсхан од Кантон, Ботаничката градина во Хангчоу и културите на Хонанскиот земјоделски колен. Во покраината Анји, Хенгјанг провинцијата, се наоѓа најбогатата површина на Кинеската академија на шумарските науки. Таму, на површина од 15 хектари, се сретнуваат над 100 вариетети на бамбус, кои служат за испитување и изучување на студенти. Како приоритетна задача се наметнува изготвувањето на комплексни програми за подигање на шумските комплекси и обука на технички и стручен кадар кој ќе се занимава со оваа проблематика.

Постојните резерви од дрво и други дрвенести видови не ги задоволуваат потребите на денешна Кина. На примр, според некои податоци, снабдувањето со огревно дрво е проблем за 500.000.000 од вкупно 800.000.000 селско население. Недостигот на дрвна суровина се одразува и врз другите стопански гранки, и покрај напорите дрвото да се замени во некои употребни подрачја со бамбус. Последниве години со новоградбите е зголемено побарувањето на градежна столарија и мебел, кои се дефицитерни токму поради недостигот на дрвна суровина.

Во производството на мебел до денес се задржани традиционалните методи и форми. Најчесто се сретнува мебел на парче, кој, поради малиот животен простор во кинеските станови, е и најмногу баран. Мебелот е најчесто изработен од масивно дрво, со егзотична источна форма, со детали на кои се врежани ликови и традиционални фигури како: змејови, ждралови, шатки и слично. Инкрустрациите од мермер, седеф и метални жици, уште повеќе ја зголемуваат вредноста и убавината на вак-

виот мебел. Друг вид мебел кој се сретнува е бамбусовиот, кој се одликува со едноставна и грациозна линија, но, е со многу помала употребна вредност.

Сл. 2. Рачна изработка на предмети од бамбус (според China reconstructs бр. 12 од 1982 год.)

Способноста за изработка на добар масивен мебел, нè враќа во времето на Шанг династијата (16 до 11 век п. н. е.) или нешто подоцна. Според митологијата, откривањето на многу алати и справи, кои до денес се користат, му се припишува на Лубанг, кој бил многу снаодлив владетел. Употребата на една друга суровина — бамбусот, датира уште од најраното доба на кинеската култура. Пред пронаоѓањето на хартијата, кинеските знци биле пишувани на бамбусови парчиња. Подоцна, во петтиот век, срцевинта од бамбусовите стебла се мелела во пулпа, од која се изработувала хартија. Во тоа време бамбусот се користел за изработка на лесен мебел и дрвна галантерија. Интересен е податокот дека од шуплив бамбус биле изработувани пумпи за вода, а во X век и цевки за пушки — кубури. Подоцна стилот на Ганг династијата (619 до 907 год.) освојува и делови од Азија надвор од Кина, па оттогаш до денес, за елементи од мебел изработени од масивен махагони во Јапонија се користи терминот „Ганг — стил мебел“.

Во периодот на Минг и Куинг династиите (1368 до 1644 и до 1911 год.) мебелот силно се украсува со ситни орнаменти. Опиумската војна во Кина внесува силно странско влијание, а техниката за изработка на масивен мебел и националната уметност масовно се пренесуваат во Европа и Азија.

Основно обележје на денешниот кинески мебел е комбинацијата на модерната и традиционалната форма. Недостаток на ваквиот дизајн се спорите методи за производство и нискиот процент на искористување на суровината, (некаде е под 40%). Во Кина има околу 3.000 општествени фабрики за мебел, кои се дисперзирани низ земјата. Околу 60 проценти од овие фабрики се делумно механизирани, а новитети во технологијата и опремата брзо се внесуваат. По своите капацитети се издвојуваат пекиншката фабрика за корпусни мебели, фабриката во Нангчанг со поширок асортиман на комбиниран и корпусен мебел и шангајската фабрика, која, главно, произведува класичен — традиционален мебел. За овој мебел постои интерес надвор од Кина, па во помали количества се извезува со Конг Конг и Макао.

Кинеската дрвна индустрија посебно ја засега проблемот на суровината, па се тежне кон што повисок процент на искористување. Со користење на бамбусот, покрај дрвниот отпадок, значително се прошири суровинската основа на дрвната индустрија за производство на плочи од иверки и влакнатици. Последниве години е забележан пораст на производството. Бројот на вработените во општествениот сектор е покачен од 300.000 во 1978 година, на 350.000 во првата половина на 1982 година. И бројот на самостојните занаетчии кои слободно го продаваат мебелот е во пораст. Последните две години околу 11.000 парчиња се продадени на единаесетте слободни пазаришта во Пекинг. Над 100 занаетчиски кооперации прават скоро 10 проценти од градскиот промет со мебел.

Во Харбин, по должината на улицата Пингфан, дневно се продаваат стотина софи, по што таа го добила името „улица на софи“, а за градот Аншан се вели дека е пазар на традиционален мебел. Порастот на занаетчиското производство е резултат на последните мерки на кинеската влада, со кои продажбата на мебели се контролира со купони, а приоритет им е даден на младите брачни парови. Овие мерки не ги опфаќаат приватните производители, на кои денес отпаѓа околу 18 проценти од производството на мебел.

Основна задача која се наметнува на кинеската дрвна индустрија е подигањето стручни кадри, кои ќе се занимаваат со оваа проблематика. Под иницијатива на Министерството за лесната индустрија, во Пекинг е отворен курс за изработка на мебел. Идните занаетчиски работници и дизајнери се обучуваат во специјален колеџ во Централниот институт за уметност и занаетчиство во Пекинг. Со цел да се унапреди и модернизира информирањето на широките народни маси и да се подигне културата на живеење, центарот за стандардизација, заедно со други истражувачки институции, почна да публикува стручно списание под наслов „Мебел“.

Горе изнесените сознанија за состојбата на шумарството и дрвната индустрија на НР Кина создаваат слика на стопански гранки на почетокот од развојот. Проблемите кои се наметнуваат се вообичаени за оваа фаза од развојот, иако во изнесените податоци по малку збунува грандиозноста на потенцијалите и плановите. Воопшто, НР Кина остава впечаток на

еден цин кој се буди и внимателно чекори кон подобро утре, градејќи ја иднината врз социјалистички принципи, градејќи стопанство и индустрија врз рамноправни основи и еднаквост во развојот на сите свои покраини и провинции.

ЛИТЕРАТУРА

1. З. Дугачки — П. Мардешек: Географски атлас, Знање — Загреб, 1956 година.
2. М. Фригановић: Широм свијета „Кина“, Школска книга — Загреб 1978 год.
3. China reconstructs vol. XXXI № 6/1982 — The furniture industry — Wu Dongyan.
4. China reconstructs vol. XXXI № 10/1982 — Making China green — Yong Wentao.
5. China reconstructs vol. XXXI № 12/1982 — Bamboo — Liang Tairan.

ДУПЛИКАТИ НА СТАРИТЕТИТЕ НА **Константин Бахчеванциев**
ИЗДАВАНИ ВО ВАРНА И СОПРИЧАТЕЛИ ЗАМАЦИ И ОБРАЗОВАТЕЛНИ РА

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје

Факултет за лингвистика и литература

Скопје